

ג. דברים שנאמרו באזכרה

הרב יצחק לוי

דברים שנאמרו לזכרו של הרב הלל שחור ז"ל ביום השבעה באולפנא באלקנה

צר לי וצער לי שבנסיבות אלו אני חוזר לשיחה כזאת לאולפנא - קשה לדבר, כל כך קשה לדבר על דבר כל כך כואב וכל כך קרוב. ישנה תחושה שהצער תופס את הגרון ולא נותן למלים לצאת אך מצד שני אנחנו חייבים לדבר.

"כל המוריד דמעות על אדם כשר, הקב"ה סופרן בבית גניזיו". אין זו בושה לבכות במקרה זה. להיפך כשאבד מן העולם כזה אדם יש ויש לבכות וזה כבודו. אמנם הדברים כתובים ומסודרים לפני, אך הם נאמרים יותר כחלקי מחשבה והרגשות מתוך עומק לב לזכרו. השאלה המרכזית העומדת לפנינו היא איך להתייחס מבחינה אמונית למאורע כל כך קשה, כליכך נורא, כל - כך פתאומי ולא צפוי. מה זה אומר לנו? מה זה צריך לומר לנו. אל תצפו ממני לענות על כל השאלות כיון שהשאלות הרבה יותר גדולות והרבה יותר קשות מכל התשובות שנוכל לתת. כל מה שביכולתנו לעשות זה לנסות - בוהירות רבה ובענוותנות רבה - להתמודד כאנשים יראי שמים עם המציאות הקשה כליכך שהקב"ה הציב בפנינו.

את שאלתנו עלינו לחלק ל-2 חלקים: א. איך זה יתכן שקורה דבר כזה? האם זה צודק? שאדם טוב וישר, אדם שעסק מגיל צעיר בחינוך, אדם שהתמסר במלא מובן המלה בשנים הללו לחינוך, אדם כל כך צעיר משאיר אלמנה ושלשה ילדים רכים כליכך? האם זהו רצונו של הקב"ה? האם "זו תורה וזו שכרה"?

ב. מה מוטל עלינו לעשות כתוצאה ממה שקרה? ננסה עתה להסביר מדוע התורה מחנכת את האדם להתמקד בשאלה השניה ולא בראשונה.

האדם רואה חלק קטן מאוד של החיים והעולם. הוא מסוגל בסופו של דבר להתבונן רק בקטע מאוד חלקי של היקום וההיסטוריה גם מבחינת ההיקף שלו וגם מבחינת הזמן. ולכן התשובה של אדם מאמין או הגישה חייבת להיות שאין לנו הכלים כלל לתת תשובה.

מדוע ה' עשה זאת? מבחינתנו כבני אדם אין לנו אפשרות להבין וזו חייבת

להיות נקודת המוצא שלנו. כי אין לנו על כך לא שליטה, לא הבנה. מצד שני העובדה שאנו לא מבינים אינה פוטרת אותנו מלשאול את השאלות ולזעוק כלפי שמיא כי זוהי חובתנו ברגע זה.

– אין בעולם מקרה כלל. חז"ל אומרים במסכת ברכות "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". ומכאן שבודאי אין כוונה להפוך את הרע לטוב. יש רע ויש טוב ולכל אחד ישנה ברכה בפני עצמה.

אך איך אפשר בכלל לברך על דבר כל כך רע "ברוך דין האמת" – אלא משמעות הברכה במובן הראשוני הפשוט ביותר היא שאנחנו מכירים בכך שכל דבר שייך לקב"ה ואנחנו מצווים ליחס את מקורו וסיבת קיומו לקב"ה ומכאן שכשם שמברכים על הרעה אנחנו אומרים במלים אחרות שהדבר הזה אינו מקרה אלא מאת ה'.

החזון איש בספרו "אמונה ובטחון" מבין שאמונה אין פירושה שיהיה טוב, אלא משמעותה שאדם יודע שהכל מכוון ע"י הקב"ה וכל הקורה לו, מאת ה' הוא, ולא ייתכן שה' עושה משהו ושהדבר יהיה מקרה.

וכן כותב הרמב"ם בתחילת הלכות תעניות א, ב: "ודבר זה מדרכי התשובה הוא שבזמן שתבא צרה ויזעקו עליה ויריעו, יידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עוונותיכם הטו – וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו: דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית. הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים ותוסיף הצרה צרות אחרות".

– החיים הם מתנה. מתנה פירוש הדבר שנותנים לך. נותנים לנו את החיים ומי שנותן שולט על כל השלבים של החיים; על אורכם, וטיבם, מתי הם מתחילים ומתי הם מסתימים ואיך הם נראים. החיים הם של הקב"ה. הוא נותן לנו בעולם הזה גוף שישמש את נשמתנו שניתנת לנו גם היא במתנה ותפקידנו בעולם לעשות שימוש במתנה הזו שנקראת החיים, כל זמן שהמתנה הזו מתחדשת מידי יום. ועל כן מבינה ההלכה שאסור לאדם לפצוע עצמו או ח"ו להרוג את עצמו כיון שהגוף אינו שלו. אלא שעם הזמן אנחנו מתרגלים לקבל מידי יום את המתנה הזאת ואז אנחנו מרגישים שזה בבעלותינו וזה אפילו מגיע לנו, בבריאות שלמה ולאורך הרבה זמן ואמנם כך אכן דבר זה מתקיים לרוב העולם ולאורך הרבה זמן, ומן הסתם ה' בחסדיו המרובים כך רוצה אך ישנם יוצאים מן הכלל (שהם מעידים על הכלל עצמו) בהם אנחנו מרגישים בכל עומק לבנו שלקחו מאתנו אדם מאוד יקר, שמגיע היה גם לו וגם לנו לחיות בחברתו יותר זמן והנה הוא איננו ואתנו ושוכחים שיש מי שנותן ויש מי שלוקח ויש מי שהוא בעל הבית והוא הוא המחליט לאורך כמה זמן ובאיזו איכות של חיים נחיה.

- החיים אינם נמדדים על פי ארכם אלא על פי איכותם וטיבם. יש אדם שחי חיים ארוכים מאוד ומספיק בהם מעט מאוד ויש אדם שלעומתו חי חיים מאוד קצרים ומספיק בהם המון והמון טוב - כל אחד מאתנו נשלח לעולם למלא שליחות מסוימת לבצע איזה שהוא תפקיד, איזו שהיא משימה, וכשהקבי"ה מחליט להתזירו אליו הוא לוקח אותו. אמנם לנו נראה ואין בכך כל ספק שלרב הלל ז"ל היו עוד הרבה מאוד משימות; כלפי עצמו, כלפי אשתו וילדיו, כלפי כל אלו שהיו עמו בקשר, משפחתו היותר רחבה, חבריו, אנשי האולפנא והיישוב. אך נראה שהקבי"ה חשב אחרת: שציקר משימתו נגמרה או שיש להפסיקה מאיזו שהיא סיבה. קשה מאוד להשתחרר במקרה של הרב הלל ז"ל מן ההרגשה שבשנים בהן חי הוא הספיק המון: להקים משפחה עם אשה ושלושה ילדים, ללמוד תורה, לחנך ולעמוד בראש האולפנא במשך שלש שנים וכל זאת בגיל כליכך צעיר. כמה אנשים בגיל כזה הספיקו עשירית מזה. "דודי ירד לגנו... לרעות בגנים ולקוטש שושנים", וכפי שדורשים חז"ל במדרש שה' קוטף את הצדיקים בכל דור ודור. אלו השושנים שה' רוצה אותם בקרבתו. אין ספק שאחת משליחותיו של הרב הלל ז"ל - בנוסף להקמת משפחה ברוכה, היתה שליחותו החינוכית. וסמלי כליכך שביום שני, יום לאחר שנלב"ע הוא היה אמור להתחיל בחפיפה עם מחליפו. וביום ראשון, שעתיים לפני שנלב"ע, כמה שמח לבשר לי על כך שנמצא מחליף ועל התכניות שלו וכו'.

מובן שאין בקביעה הזאת לא נחמה ולא מרגוע לנפש. הרי כליכך הרבה עוד היה לפניו. כליכך הרבה רצה לעשות עם משפחתו ועם עצמו. כליכך הרבה היו עדין צריכים אותו וזקוקים לו; משפחתו, חבריו, תלמידיו ותלמידותיו. - הצער הוא של הנשאים - אין לנו ספק שהרב הלל ז"ל נמצא כיום בעולם שכולו טוב, לפני כסא הכבוד. אדם שכל חייו היו לימוד תורה, חינוך, ניהול וחיי משפחה, כמה אנשים בעולם יכולים לומר על עצמם שאלו כל חייהם? ולכן הרב הלל ז"ל נמצא כיום בקרבת צדיקים וחסידים ונהנה מזיו השכינה. כיון שהעולם הזה הוא פרוודור, הוא מבוא, הקדמה, ואילו העולם הבא הוא הטרקלין הוא עולם האמת. ועל כל הטוב שהוא גרם בעולם ועל כל מה שהשפיע ועשה, על זה הוא יקבל ללא ספק את שכרו. הצער הוא שלנו, של אלו שנשארו כאן, של האלמנה והילדים, של המשפחה היותר רחבה; האמא, האחים, החברים, המורים, התלמידים והתלמידות וכל תושבי אלקנה.

- מעבר לכך, אנחנו מאמינים מאוד בכך שהאדם, מעבר לעברו העצמי והנעלה, הוא חוליה בשרשרת שתחילתה משפחה קרובה ורחוקה, חברים, שכנים ותלמידים וסופה בכלל ישראל. במסגרת חוליה זאת, הרב הלל ז"ל העניק לכולם; למשפחתו הקרובה והרחוקה, לחבריו ולתלמידיו, מסכת

ערכים המשקפת את אישיותו ומהותו. וחוליה זאת היא בבחינת נדבך הכרחי – אף על פי שהוא מאוד קצר בזמן – בבניית השרשרת הגדולה שנקראת עם ישראל.

מעבר לנקודות שהזכרנו כאן שתפקידן לנסות למקם את שאלותינו בקנה מידה נכון וביחס נכון אל המציאות, עדין השאלות שלנו גדולות הרבה יותר מן התשובות. הכאב הוא עמוק ועצור. יתכן שדוקא הלקחו מאתנו ללא עת של אדם צעיר וראש אולפנא, מחנך משפיע בכל שנותיו האחרונות, גורם לנו לכאב כזה שמחד מקשר אותנו אליו ותובע מאתנו שינוי וחשבון נפש, ומאידיך גיסא מחייב אותנו להתבונן התבוננות יסודית ומעמיקה בהיותנו שלנו, במקומנו בעולם וביחסנו אל הקב"ה, הנותן לנו את עצמות החיים. עובדה זאת עצמה היא פתח לתיקון.

– ועם כל מה שניסינו להסביר ולקרב את הדברים אל דעתנו, ולמרות שברור לנו שאין אנו מבינים – אנחנו מאמינים שה' צדק ופועל צדק. הוא הוא עצמו, הוא הצדק והאמת המוחלטים והוא משגיח על העולם כולו, ועל הבריות כולן. וגם מקרה איום ונורא זה הוא חלק מהשגחתו יתברך, אף על פי שאין הדבר בהשגתנו כלל וכלל.

– ועל כן, היות ואין אנחנו מצויים מאחורי הפרגוד, מחובתנו להתמודד בצורה מעשית עם השאלה השניה שהעלינו בתחילת הדברים, והיא השאלה: למה הדבר הזה מחייב אותי! הנחתנו כאנשים יראי שמים שמאורעות מסוימים קורים בעולם בגלל סיבה מסוימת, אותה כאמור אין אנו יודעים, אך הם גם קורים למען מטרה מסוימת ולייעוד מסוים. בשאלה זאת עלינו להתמקד ולבדוק: מה המוות האיום הזה בא ללמד אותי, ולמה הוא מחייב אותי? לשם כך עלינו להבין שכל אדם בבריאה הוא עולם מלא, ולא רק עולם מלא, אלא עולם יחיד במינו שאין דומה לו. וכמו שיש ואין שני לו פרח נדיר שמצויים מעט כמותו כך האדם – מצוי רק אחד כמותו ואותו אדם הינו תוצר של תנאים המיוחדים רק לו עצמו.

חז"ל אומרים "כשם שפרצופיהם אינם שווים כך דעותיהם אינם שוות" וכשם שלא ניתן בשום פנים ואופן למצוא שני פרצופים זהים, כך גם אין שני אנשים זהים ולכן כל אדם הינו עולם בפני"ע. "לפיכך נברא האדם יחידי וחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם".

מיוחדות זאת – יחידאית – מתבטאת גם בדברי חז"ל: "העומד על המת בשעת יציאת נשמה למה הוא דומה? לספר תורה שנשרף". המיוחד בספר תורה שכל ספר כזה נכתב בכתב היד של הסופר – וכתב היד זהו דבר מאוד אישי מיוחד ששייך רק לאישיות הכותב ולא לאף אחד אחר. אי אפשר לחקות אותו ומאוד קשה לזייף אותו זהו דבר מיוחד במינו. לכן נשמה

שעוזבת את העולם היא כספר תורה שנשרף כמו כתב יד מיוחד במינו ויחידי שנעלם ואיננו עוד. על זה אומר הזוהר "חבל על דאבדין ולא משתכתיך". חבל על אלו שאובדים ואינם עוד.

מהות ההספד: באברהם כתוב "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". וכי אברהם לא בכה מיד כשנודע לו על מות שרה? בודאי שכן! אין ספק בכך! אלא שעל הבכי הזה התורה לא סיפרה הבכי הזה הוא בכי שנובע מאהבתו את שרה שהי' קשור אליה בכל נימי נשמתו והיא נלקחה. ואת הבכי הזה בכינו כשנלקח מאתנו הרב הלל ז"ל כי הערכנו אותו, ואהבנו אותו, והיינו קשורים אליו והוא חסר לנו מאוד מאוד. אבל ישנו גם בכי אחר - בכי שלא רק נובע מכך שחסר לנו ואהבנו אותו והיינו קשורים אליו. יש בכי שבא לאחר ההספד. ומהו הספד? הספד זה מה שאומרים כשמנסים לצייר לעצמנו את הדמות של האדם שנפטר. ברור שכשאתה מצייר את כל הדמות הזאת, אז אתה מתחיל להבין את גודל האבדה, את האישיות המיוחדת הזאת שהלכה ואיננה. אז יש הרבה מאוד מה לבכות על האי שופרא, על היופי הזה שהי' ואיננו ונמצא עתה בעפר.

אמנם אנו מאוד סמוכים למותו ובודאי שגם מי שהכיר אותו היטב - לוקח זמן עד שתופסים את גודלה של הדמות הזאת שאהבו אותה. האדם הרי הוא כספר וכל מעשה בחייו הוא אות אחרת. רק כשכל האותיות מצטרפות למלים, למשפטים ולפרקים, אפשר - לאחר שאתה קורא בעיון את כל הספר - לעמוד על טיבו ומהותו. ואנחנו רחוקים מאוד מלהיות במצב שקראנו את כל הספר הזה שנקרא הרב הלל ז"ל. מה גם שהיכרותי שלי עמו לא היתה מספיק מעמיקה כדי לתאר מקרוב את הדמות - על כן אציין רק נקודות בולטות באישיותו שבלטו אפילו לאדם שלא הכירו מקרוב. "הלל אומר הוה מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". נראה שדברי הלל התנא תואמים יפה את דמותו של הלל ז"ל בו התקיימו הנעצמות הזאת לבריות, הנועם והאהבה היתירה שהשרה על סביבתו.

- היכולת להקשיב בסבלנות לזולת, לשמוע את רחשי הלב של השני ולא לכעוס, לא להרים את הקול.

- הכשרון הגדול, בגיל כל כך צעיר, לחנך ולנהל בהצלחה מוסד גדול ומתפתח, במשך שנים. השימוש בכשרון זה ובכוחות אלו להשפיע כמחנך וכתושב המקום, שנתן שיעורים לציבור והתערה בתוכו.

- מאידך גיסא ידיעת כוחותיו - הכרת כוחותיו ביושר פנימי גדול שזהו עצמו סימן לגדלות נדירה.

- אדם שהקדיש את כל חייו לתורה, לחינוך לתורה, לניהול מוסד תורני

ולמרות העומס הגדול ידע להקדיש זמן למשפחתו. אדם שרצה לפנות לעיסוק אחר והיה לו חשוב להמשיך לעסוק בהוראה במקביל. ולא רק זאת, אלא שראה בכך "אבן פינה" כפי שהתבטא בשיחתו האחרונה אתי - שעתים לפני שנהרג.

ישנן בודאי עוד הרבה מאוד נקודות וקוי אופי באישיותו שלא ציינתי אותן בגלל חוסר היכרות מעמיקה מצדי. אבל כל מי שהכירו מקרוב הרגיש והבחין בנקודות נוספות ויוסיפם לרשימה זאת לקבל תמונה אמיתית ומקיפה.

- וכל היופי הזה, כל העדינות והרגישות הזו, כל הדמות הזאת היתה ואיננה עוד. כל העולם היפה הזה נחרב בשבריר של שניה.

חז"ל מסבירים מדוע האבל אומר קדיש, "יתגדל ויתקדש שמו הגדול". כיון שכל אדם בעצם החיים שלו משבח את ה' בדרך שלו, המיוחדת לו. כשאדם זה אינו יותר בעולם, הוא כבר איננו משבח את ה' ולכן עלינו מוטל התפקיד לנסות עד כמה שאפשר לשבח את הקב"ה במקומו; ואפילו במדה מסויימת לנסות במקצת למלא את מקומו. אך הרי זה דבר בלתי אפשרי לחלוטין - למלא את מקומו.

חז"ל אומרים ש"צדיקים במתתם קרויים חיים". מה פירוש הדברים? ניתן אולי להסביר את הדברים כך: אם כל אחד מאתנו מתבונן בדמות הזאת שהיתה ונלקחה מאתנו ומנסה לאמץ משהו מתוכה אל תוכו; ומקבל על עצמו לחיות לאורה של הדמות מתוך אימוץ אחת מתכונותיו, זה כאילו - בדבר הזה - האדם שהיה ואיננו, עדין חי בתוכנו ונמצא בתוך כל אחד ואחד.

נראה לי שבאופן מעשי זהו דבר שכל אחד מאתנו יכול וגם צריך לקחת על עצמו ולתוכו מהרב הלל ז"ל. לא להסתפק רק בצער ובשאלות הקשות, שנשארות קשות מאוד ובלתי פתורות, אלא לנסות במשהו, בחיי המעשה, לחדש בתוכנו מתוכו. זהו המשך קיומו. זוהי רוחו הממשיכה לחיות בתוכנו. וככל שהאדם גדול יותר וקרוב יותר כבמקרה שלנו התביעה מהפרטים ומן הציבור גדולה יותר.

"כשמת אחד מן החבורה תדאג כל החבורה" - קל וחומר כשמת הגדול שבחבורה הזאת של האולפנא. מעבר לחשבון הפרטי של כל אחד ואחד במידותיו ובדרכיו שיאמץ לתוכו תכונה זאת או אחרת מדמותו של הרב הלל ז"ל. יש כאן תביעה כללית על כולנו כפרטים וכציבור, להיות טובים יותר כי אנחנו נשארונו בחיים. זה מחייב אותנו בכל התחומים: בין אדם למקום ובין אדם לחברו - זוהי ההפגנה הטובה ביותר של הרגשת מחוייבותנו ממה שקרה; הן כלפי הקב"ה, שהדבר לא קרה סתם ואנו מכירים בכך שיש לכך משמעות, והן כלפי הרב הלל ז"ל שימשיך להיות ולהיות בקרבנו בבחינת

זכרון חי. לא רק במחשבה עליו, אלא בחיים, בפועל לאורו. בנוסף, נראה לי כי הנסיבות הטרגיות של מות הרב הלל ז"ל מחייבות אותנו; הן במישור החינוכי במסגרת האולפנא ומוסדות החינוך באלקנה, והן במישור היישובי. יש להתמודד עם נושא הזהירות בכלל כמובא ברמח"ל, בספרו מסילת ישרים, שזהירות מביאה לידי וריזות ושאר המידות. זהירות בדרכים בפרט. זוהי היום המלחמה הקשה והאכזרית ביותר של עם ישראל, שהורגת כל שנה מאות ופוצעת אלפים. שורשה של המלחמה הזאת בנושא המידות; בנושא של עודף ביטחון עצמי, חוסר רגישות לזולת, הפגנת כח ותחרותיות ועוד. ואם דיברנו קודם על כך שאנחנו צריכים לעשות בעצמנו תיקון, ונאמר לי כי הרב הלל ז"ל בעצמו היה זהיר במיוחד בנושא זה, אין ספק כי עלינו להגביר את מודעותנו לכך. וגם בנקודה זאת, לאורו של הרב הלל ז"ל, לנסות לתקן תיקון שיש ביכלתו לחסוך חיי אדם וזוהי ללא ספק תרומה ישירה לכלל ישראל.

נותר לנו להתפלל שה' יתן לנו כוחות: תחילה לאריאלה ולילדים, שבסופו של דבר הקושי והכאב העצום הוא בראש ובראשונה אצלם, אח"כ לכל המשפחה; לאמא, לאחים, למשפחה הרחוקה יותר ולכל החברים והמכרים. כוח להתמודד עם חסרוננו ולחיות בלעדיו, כוח להמשיך לאור דמותו חיים של תורה מוסריים וערכיים, כפי שהיו החיים שלו עצמו. תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

דברים לזכרו של הרב הלל שחור ז"ל

העצב מתפשט במהירות. אבל משתק בכל חלקי הגוף. אלו היו התחושות הראשונות שעברו בנו כשקבלנו את הידיעה הנוראה. לנגד עינינו-רוחנו מתגלות דמותו של הרב הלל שחור: חיוך מלבב, עיניים בורקות... וממעמקי התודעה הפנימית צפות ועולות השאלות בקול דממה דקה - מה?! - למה? - והלב ממאן להאמין...

ככל שעובר הזמן מפטירתו של הרב שחור, פסיפס אישיותו מתגלה לעין וללב יותר ויותר. קווי-דמותו הולכים ומתעצמים והלקח והמוסר מאותן השנים שבהן חונכנו עלידו, במסירות אין קץ, מתבהרים. כשמעיניים היטב אנו מוצאים את מורכבות תכונותיו של הרב שחור: אור ואור גדול עוד יותר שמשו בו בערבוביא.

הרב שחור היה גדלימדות, הן גופניות והן רוחניות, אך למרות זאת לא התבלט אם התבלט - היה זה דוקא בביישנותו. כשאלו המלך בשעתו מחדגיסא: "משכמו ומעלה גבוה מכל העם", ומאידך גיסא: "הנה הוא נחבא אל הכלים". הרכות של הרב, בכל הליכותיו, היתה לו לסמל. דיבור ומבט רכים היו ממאפייניו - דרכי שלום - כל נתיבותיו.

- אך כשהגיעה השעה ללימוד התורה הפגין הרב שחור את נשמתו היתרה: נע ונד היה סובב את הכתה כולה ובהתלהבות גדולה החדיר בנו את אהבת הלימוד והצמאון לא-ליחי. פניו הקורנות וצליל קולו השופע והמתנגן בעת לימוד הגמרא - לא ימושו מזכרונו לעד.

הרב הצטיין בסבלנות, אך כשהיה צורך בכך, לא היסס להכות בנו בשבט ביקורתו הבונה אותה קבלנו באהבה.

צירופי תכונות אלה שבו כל לב והקרינו עלינו, תלמידיו, בעוצמה נדירה. הרב הלל שחור היה עניו בכל מעשיו, אך היה בעל רצון נחוש ונכונות להתקדם ולתרום. להתייצב בפני אתגרים ו"לכבוש את ההר". וכמאמר הראי"ה קוק: "העונה משלימה את הרצון, ובוזא היא הכלי היותר טוב לקבל כל ברכה".

כשמבחינים בכל התכונות הללו, אי-אפשר שלא להקביל בין הלל שחור להלל אחר - הלל הזקן. הלל שלנו גסיכן היה זקן, שהרי זקן הוא זה שקנה חכמה. הלל שלנו היה אמון על תורתו של הלל הזקן, ודמה לו באישיותו. הלל שלנו היה "אוהב שלום ורודף שלום". הלל שלנו איחד את שני מאמריו של הלל הזקן - "אל תאמין בעצמך עד יום מותך", ולעומתו - "אם אין אני לי - מי לי".

הלל הזקן, עליאף ענוותנותו, כיהן כנשיא והלל שלנו נהג בדרכו וכמאמרו -

"ובמקום שאין אנשים - השתדל להיות איש".
הלל שלנו לא עבר על מצוות הלל: "ואל תאמר דבר שאי-אפשר לשמוע, שסופו להישמע". בכל דרשותיו היטיב להבהיר את עצמו. ושיחותיו, בכל נושא, היו מאלפות. על לוח-ליבי חקוקה במיוחד סדרת השיחות שהעביר לנו על "תורת הגמול" - שכר ועונש ותשובות שנתן לנו על מצב "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו". לא שוייתי בנפשי ולא העליתי במחשבותי הנוראות ביותר, שאצטרך לשנן לעצמי שיעורים אלה, כדי לא להתריס כלפי שמיא עקב פטירתו של הרב שחור...

מי שנפגש עם משפחתו של הרב שחור. בודאי הבחין בחומר הנדיר והמיוחד ממנו קורץ. - באנו לנחמם "בשבועה" ונמצאנו מנוחמים עליהם. הרב שחור הצטיין בתמימות אמונתו בבורא והיווה בשבילנו, תלמידיו הראשונים, דוגמא אישית. הקשר הבלתי-אמצעי שנוצר בין הרב לבינינו היה מופלא בטיבו. הסינתזה המושלמת בין פתיחות המחשבה לכל נושא, בקודש ובחול והקפדה על המצוות, קלה כבחמורה, בלטה עדי-מאד וזכתה להערצתנו. בפרשת השבוע, פרשת "חוקת", מתואר מותם של שניים ממנהיגי האומה. לאחר מות מרים הנביאה מתואר "ולא היה מים לעדה". לעומת זאת, לאחר מותך שלך, הרב שחור, אין המצב כך. מעיינותיך עדיין מפכים בקרבנו ואנו גומעים לרוויה את אותם המים ואין מים אלא תורה, שבהם השקית אותנו, עדייך.

בהמשך הפרשה מתואר מותו של אהרון הכהן. אהרון, אשר ממנו לקח הלל הזקן את עקרי תורתו ומהם למד הלל שלנו. לפני מותו של אהרון הוא יודע שיש מי שימשיך את הדרך; אלעזר בנו, שעליו הוא סומך את שתיידי, יכהן תחתיו, אנו מקווים שנצליח להיות ממשיכי-דרכיך שלך. את עול ה"אלעזרים" הזה נישא באהבה ובמסירות.

נר נשמת האדם של הרב הלל שחור הוא "נר ה" שמאיר ועוד יאיר את דרכנו באפלה ובמבוכייהחיים.

תהי נשמתו צרורה בצרור החיים

תלמיד במכינה
התורנית לבנים
אלקנה

דברים לזכרו של ר' הלל שחור במלאות 30 להילקחו

הרגתי הפעם ממנהגי. לא אשת מילים אני ולא מושכת בעט, אך דבר אחד דוחף אותי ומניע אותי לדבר וזה הקשר הנפלא שהיה ליילנו - המורות והתלמידות באולפנא עם הלל - האיש הנפלא הזה.

מקצת מקשר זה ברצוני לספר לכם הערב.

בשנה שעברה, עם סיום שנת הלימודים התכנסנו לאסיפת מורים. אותו יום חל בשבוע של פרשת "בהעלותך". הלל פתח בדברי תורה מתוך הפרשה שהתייחסה להכנת המנורה ולהדלקתה ע"י אהרון הכהן. וכך הסביר לנו הלל: כדי שהדלקת הנרות תעלה יפה ובדרך מדויקת כפי שנצטווה, צריך היה אהרון להשקיע עבודה רבה; לטרוח ולהתעסק בפרטי פרטים, להקפיד לנקות, להתקין ולכוון כך שהנרות יעלו ויאירו אל מול פני המנורה. כך גם אנו המורים אמר: אם ניטיב לדייק, אם נשכיל להשקיע ולטפח את תלמידותינו, לעבוד איתן בעדינות אך ללא היסוס ובדרך הישר, כך יעלו הנרות - התלמידות ויאירו בשלמות ובהצלחה.

כן, זו היתה שיטתו: דייקנות, עדינות, והירות, אך במלא הבטחון. בדרך ההלכה ובאמונת חכמים. אנחנו המורות התקשנו בחיקוי הדרך הזאת. זו היתה דרכו היחודית שפתחה את הלבבות.

עד כמה הצליח לסלול דרך אל ליבותיהם של כולם תעיד העובדה שכל אחד שפגש בו וניהל איתו שיחה ולו הקצרה ביותר, הרגיש מיד כי הוא נקשר אליו באיזה ניס דק שפתח אפיק לשיחה נוספת. כי ידע כל אחד שהלל, תוך כדי הקשבה, כבר חושב איך לסייע, איך לפתור בעיה. עסוק מאד היה האיש: בבוקר פתר בעיות מבעיות שונות שהתעוררו באולפנא, לימד, הקשיב לתלמידות ולמורות ובערב ראיתי אותו לא אחת בשעות המאוחרות של הלילה יושב ועובד בחדרו שבאולפנא. כל זה לא מנע ממנו לתת שעור בשבת ולומר דברי תורה בבית הכנסת בתפילת ליל שבת.

אך בדבר אחד לא הצטיין הלל. הוא לא ידע לסרב. הוא אף פעם לא דחה בקשה. וכשנבצר ממורה לצאת כמלווה לטיול אליו היתה משובצת, לא כעט אלא נטל על עצמו את מלוא האחריות ולא אחת מילא בעצמו את מקומה. על מצוקת התלמידות לא פסח. בתלמידות רבות טיפל ממש באופן אישי, פָּאָב. הלל שחור זכרונו לברכה היה כנור כזה, וקולות של מצוקת הזולת הרעידו את מיתריו. הוא היה בעל כוחות רוחניים כאלה, שהטיבו לראות את הדמעה שבלב ולשמוע את האנחות החרישיות. הוא כנראה נולד עם נשמה כזו אך לא חסך באימון עצמי לעשות טוב וחסד. וכל זאת בצניעות ובדרך הענוה.

ומה אנחנו בלעדיו?

אם כל בית אלקנה הוא גוף שלם הרי שעם הסתלקותו של אדם מאתנו נגדע איבר מגופנו וכמו הגוף המגייס את כל כוחותיו על מנת להמשיך לתפקד ואף מגלה משאבים נוספים המסייעים בהשתקמות הגוף, כך גם אנו. אם עד כה היינו בבחינת כינורות לא מאומנים, הרי שעם הלקחו של הלל זכרונו לברכה, אדם כל כך מרכזי בחיינו, חובה עלינו לחפש לגייס את כל המשאבים האישיים, לאמן את הכישרון הנטוע בכל אחד מאיתנו, הוא הכישרון להיות טוב. להתאמן עד כדי כך שנהיה בבחינת כנורות הרגישים לקולות וולתנו. רגישות שתוביל אותנו בדרך של חסד ואמת, בדרך בה הלך הלל.

יהי רצון שישלח לנו הקב"ה ישועות ונחמות ולא נוסיף לדאבה עוד

נציגת המורים באולפנא

יונה כהן

דברים לסיום מחזור התש"ן

כבוד רב הישוב הרב שטרן,
 כבוד ראש המועצה מר ניסן סלומיאנסקי,
 כבוד יושב ראש האגודה לקידום החינוך מר ויינגוט,
 כבוד המנהל הנכנס של האולפנא מר אלי ששר,
 כבוד ההורים, מורים, בוגרות, תלמידות ואורחים יקרים,
 ערב טוב!

עומדים אנו בערב של סיום, זהו ערב של סיכום. עבור רוב בנות האולפנא סיום של שנה ועבור בנות י"ב סיום של 12 שנות לימוד. סיום של פרק חשוב בחייהן בו היו עסוקות ברכישת ידע ובהטענת האישיות במידות טובות. ברגעים כאלה מן הראוי לתמצת; לומר דבר אחד שהוא בעצם הכל, משהו שהטביע את חותמו יותר מכל. יכולת זו של התמקדות בעיקר, מסירת רעיון גדול במלים קטנות היתה למנהלנו היקר הרב הלל שחור זכרוננו לברכה. הוא איננו איתנו, אך דמותו על מידותיה הטובות, החום והלבביות שהשפיע עלינו, נמצאים אתנו.

יודעת אני כי רבי אריה לוי - הצדיק הירושלמי היה דמות שהרב הלל העריץ ובה ראה את התגלמות הצניעות והחסד, ואכן נהג לפיו והדמיון רב. ברצוני לקרא לפניכם קטע קצר אותו כתב בנו של הרב אריה לוי על אביו: "יש נשמות נקיות כאלה, שפשוט לא יכולות לקבל שום כתם, שום רבב, שאבק ולכלוך פשוט לא נדבק בהן ולהיפך הן מושכות אליהן רק את הנקי והטוב. לכל חומר יש כוח שמושך אליו דברים מסויימים אלה, ואילו דברים אחרים - הוא דוחה. לא על כל נייר למשל, ניתן לכתוב בדיו. יש נייר שסופג דיו ויש נייר שדוחה אותו. יש מעיל העשוי חומר שגשם מרטיבו ויש מעיל שהגשם עובר עליו ולא חודר בו. יש דברים שמקבלים עליהם אבק, ויש דברים שלא מקבלים עליהם אבק. אם דבר מקבל אבק סימן שיש קשר בינו לבין האבק. כך יש נשמות כאלה שאפילו אם יכנסו לארובות לא יתפחמו. יש נשמות כאלה - וכשלעצמי אני בטוח שלאבא היתה נשמה כזו - שמושכות אליהן כמו במגנט רק את הדברים הטובים, שמעוררות בנשמת האחר את היצר הטוב, הנקי, ודוחות את הרע והחשוך. וטוב ונקי יש בכל נשמה". (איש צדיק היה, עמ' 71).

ואם חיפשתי בתחילת דברי לומר משהו אחד שהוא בעצם הכל, הרי שכאן מצאתי את התשובה. לרב שחור היתה נשמה נקייה כזו שמשכה אליה, כמו במגנט, רק את הדברים הטובים. שעוררה בנשמות המורות והתלמידות את

היצר הטוב והנקי ודחתה את הרע והחשוך. טוב ונקי יש בכל נשמה ואת הטוב הזה עלינו לפתח.

אני רואה בדברים אלו של הרב חיים יעקב לוין מסר עצום עבורנו. למה הדבר דומה? לאדם שניטל ממנו מאור עיניו. כאבו של אדם זה הוא עצום, אך עולמו לא חשך עליו כי נתן הקב"ה לגופו יכולת של חדר החושים האחרים. ואכן ידוע הוא כי חוש השמיעה וחוש המישוש הרבה יותר מפותחים אצל אדם שנתעוור.

מהו הנמשל? האולפנה שלנו ללא הרב שחור היא בבחינת אותו אדם שניטל ממנו מאור עיניו. הכאב שלנו עצום - לא ניתן למדידה, אך לא חשך עלינו עולמנו כי מסוגלים אנו לחדד את הטוב והנקי שבנו. למצא את המפתח המתאים שיפתח את ליבנו. להשקיע באהבת תורה, באהבת חסד ובאהבת האדם ויהיו אלו תמורה על מאור עינינו שאבד.

ואליכן בנותי הבוגרות אוסיף מספר מילים. קיבלתן צידה לדרך בשפע. בבית הוריכן ובאולפנא השקיעו רבות בצידוכן בתורה, באהבת האדם, האמת והחסד. כמעט יוצאות אתן לדרך בה תיתן כל אחת את הביטוי האישי לכל ההשקעה הזאת. לא קלה המשימה, אך בטוחה אני כי יהיה הקב"ה בעזרכן וישפיע מטובו על הדרך הישרה בה תלכנה.

בהזדמנות זו רוצה אני לבקש את סליחתכן אם פנעתי במי מכן. כל כוונותי היו לטובה ואם נכשלתי במשהו, עמכן הסליחה.

וכעת תור התודות שהוא לשמחתנו ארוך מאד...

ברכה מיוחדת ואחולי הצלחה שלוחים מאיתנו למר אלי ששר בהיכנסו לתפקיד ראש האולפנא.

ולך אריאלה נאמר כי שמחים אנו ששהית במחיצתנו - משפחת האולפנה שכל כך קשורה במשפחת שחור. ויהי רצון שישלח לנו הקב"ה ישועות ונחמות ויבשר לנו בשורות טובות.

יונה כהן

מחנכת כיתה י"ב

דברים שנאמרו לזכרו של הרב הלל שחור ז"ל

הז"ל דרשו מכמה פסוקים שהתלמידים דומים לבנים, אצל הרב שחור זצ"ל זה היה רגש טבעי ופשוט. רגש אבהי של דאגה, מסירות ואחריות כלפינו. בעקבות הרגש הזה הוא התענין עד התקופה האחרונה, שלש שנים אחרי שלמדנו אצלו, במצבנו בלימודים. גם בשיחת הפרידה שלו מאתנו כשסימנו את לימודינו במכינה הוא ראה את הכשלונות החינוכים שלנו כבעיות פרטיות שלו וכל זה מתוך ענווה ואחריות עצומה כלפינו. בעקבות הרגש שלו כלפינו אנחנו מרגישים יתומים מבהינה מסוימת. בתור יתומים, גם אם לא נגיד ממש קדיש יתום, לפחות מתובתנו לדאוג שבפועל "יתגדל ויתקדש שמה רבא". צריך להסביר קצת את הקשר שבין המות לבין אמירת הקדיש בדיבור ובמעשה. לעם ישראל, כידוע, יש תפקיד חשוב בעולם - עם זו יצרת לי תהלתי יספרו - תפקידו של עם ישראל לפרסם את שם ה' בעולם.

הרב שחור מלא את תפקידו על הצד היותר טוב ופרסם את שם ה' בעולם ע"י חינוך לערכים כמו אהבת תורה ויראת שמים, אהבת העם והארץ, וא"כ ברור שכאשר הרב שחור נפטר מלבד הכאב הגדול של המשפחה, המכרים, התלמידים והיישוב יש גם כאב גדול של השכינה כביכול - "יקר בעיני ה' המוותה לחסידיו". כי עכשיו יש פחות יהודי בעולם שמפרסם את שם ה' בעולם.

מחובתנו עכשיו להשלים את החלל הריק שנוצר עקב פטירתו של הרב שחור ולגדל ולקדש את שם ה' בעולם שברא כרצונו. נראה לי שזו גם כוונת הז"ל במושג "גלגול נשמות". הנשמה שנפטרה מלאה תפקיד מסוים בעולם ולאחר שנפטרה התפקיד הזה חייב להמשיך להתבצע ע"י קדיש יתום, ע"י לימוד משניות לעילוי הנשמה, לימוד גמרא לעילוי הנשמה, שמיעת שיעורים לעילוי הנשמה וכן ע"י שיילוד יהודי שימשיך לשאת את התפקיד.

ויהי רצון שנצליח למלא את המשימה הקשה הזו ונזכה "שיהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא" ושיצמח פורקניה ויקרב משיחיה". ושיעושה השלום במרומיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל" ושכל זה יהיה "בעגלא ובזמן קריב". אמן.

גלעד-מנחם ברלין

בוגר המכינה

התורנית לבנים

אלקנה

שער
מכתבי תנחומים

א. אישי ציבור

טלפון 04-262204

ישיבת בני-אקיבא
YESHIVATH BNEI AKIVAH
Kfar Haroeh, Israel

כ"ה אייר ה'תש"ל
ב"ר אריאל

אבל
אנשי אזור האזור
המקום יתום אתכם הן שאר אולי ציון
ויירושלים

א.נ.
קבלו נא הודעה זו כמזכיריכם על שנת ה'תש"ל
עליו האדם ונשואו ששמועך כיוונו לא-אירע לו.
כה הייתה לנו התחלה הנה לא האלמנה זכורה
אך צדק, אנו נוסף לו בן היתום-הנזקק ונזקק את זכרה
אילנה לו ונזקקו, ובעד יודו אילנו האסון נבנה, ואין
אלים בעל אמתה.
הן הנחמה יתן לכם כח לעמוד במכה הקשה אשר
נחמנו עליכם, יתום את האב ויתום את הנזקק
הנזקק.
הינאם תחלו ואתעל דלורו החיים אתם סוף
הנזקק היקר, האב הנזקק. כלמי דתקו ויתעל את צינור

לכבוד

משפחת שחור האבלה

המקום יתום אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

א.נ.

קבלו נא השתתפותי באבלכם הכבד על הלקח מכם עטרת ראשכם ופאר
משפחתכם הרב הלל-מרדכי ז"ל. כה היתה לנו התפתחותה היפה של האולפנה
לבשורה מעודדת, שהנה נוסף לנו כח תורני-חינוכי מעולה אשר ברכה מרובה
בו ובפעלו, והנה ירד עלינו האסון הכבד, ואין מלים בפינו לנחמה.
בעל הנחמות יתן לכם כח לעמוד במכה הקשה אשר נחתה עליכם, יחבוש את
מחץ הלב וירגיע את הכאב העמוק.
בירושלים תנוחמו ותמשיכו באורח החיים אשר סלל הבעל היקר, האב הדגול.

הכותב בצער וביגון
משה צ. נריה

Minister of Religious Affairs

השר לענייני דתות

בס"ד, כ"ו באייר תש"ן
21 במאי 1990

לכבוד
משפחת שחור
אלקנה
ד"נ הרי אפרים 44814

למשפחת שחור היקרה,

כרבים ממוקיריו של ראש משפחתכם היקר הרב הלל שחור ז"ל, נדחמתי
וכאבתי את פטירתו בשרם עת, באופן קשה כל-כך.

אני יודע כמה גדולה האבדה, וכמה קשה היא בעיקר לכם בני משפחתו
היקרים.

קבלו רגשי השתתפותי באבלכם הכבד, ותנחומי מקרב לב.

יה"ר שלא תוסיפו לדאבה עוד, ובנחמת ציון וירושלים, ובזכר שמו
הטוב, ובזכות פעליו החינוכיים המבורכים - תנוחמו.

עמכם ביוגונכם,

אליהו
זבולון המר

משפחת שחור
אלקנה

בתדהמה ובכאב קיבלנו את הידיעה המרה על הלקח מכם אבי המשפחה הלל
שחור בתאונת דרכים קטלנית.

קבלו השתתפותנו באבלכם הכבד המקום ינחם אתכם עם שאר אבלי ציון
וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

חברי סיעת המפד"ל בכנסת

י"ט בסיון תש"ן

לצביה ולאסף ברכת שלום!

זועזענו לשמוע כי נלקה מאיתנו הלל והתעצבנו מאוד.
 לפי שסגולות הרבה הכרנו בו כשנפגשנו.
 היה זה ערב למען מוסדות החינוך באלקנה, בראש חודש סיוון תשמ"ט. הלל
 קיבלנו בבואנו, וישבנו בחדרו של מנהל מכללת "אורות" (המופע נערך תחת
 כיפת השמים בכיכר של האולפנה).
 בשובנו אמרנו זה לזה, שהלל - כמוהו כאסף. בשניהם ראוי לומר: בחור
 מעולה וצנוע. זה זהוב וזה שחור, אבל שניהם - בצלם דמות תבניתו.
 ראינו באיש שמולנו, כי יכול היה להתגאות בתואר ובשררה, שניתנו לו,
 ובאמון שרוחשים לו כל הסובבים אותו. אמון וחיבה. אבל הוא - לא גבה לבו
 ולא רמו עיניו. ירא אלהים. ומדגיש בשררה רק את חובת העבדות, כדברי
 רבן גמליאל במסכת הוריות. כיון שחשובה בעינינו במיוחד ההתישבות
 החדשה בחבלי המולדת ששחררו, שמחנו כפלים על שאיש כזה אוהז שם
 בהגה החינוך. ורבה המכה עכשיו, שנחטף.
 אנו מתפללים שתהי הברכה במעשי אשתו וילדיה, שרוחו הטובה תלווה
 אותם.
 ושישקיף הבורא ממעון קודשו מן השמים, ולא נוסף לדאבה.

שלכם,

זהבה ואבשלום קור

הקיבוץ הדתי כפר ציון

לכב'
אולפנת השמרון
אלקנה

שלום רב!

המומים ומזועזעים אנחנו מהאסון שפקד אתכם עם מותו של הרב הלל שחור ז"ל. קשה להאמין ולקלוט כיצד אדם שחי רק אתמול בינינו ופעל והרביץ תורה ולפתע נלקח מאיתנו. צר לנו כפליים שנסיבות מותו קשורות גם עם כפר-ציון.

דרכי ה' נסתרו מאתנו...
אנא, מסרו גם תגומינו למשפחה האבלה.

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

בשם חברי הקבוצה,
אלישיב
מזכיר פנים

ארגון המורים הוותיקים בישראל רחי אבן נבדול 166 ת"א
 ת.ד. 22233 חקוד 64952 טל: 440316 448995

ב"ה, יום ה' סיון תש"ן
 29.5.90

לכבוד

הנהלת אולפנה השומרון

צוות המורים

וצבור המלמידות

שמענו בזעזוע עמוק על האסון שפקד אתכם-אותנו בהלקח מאתנו
 הרב הלל שחור זצ"ל.

הכרנו אותו אישית בהדפנותיו שונות דבריו נאסרו בעדינות מחשבה
 ובהירות העגין.

הקיום מוסר לתפארת, הלמידותיו מעידות על דרך החינוך והפילוסופיה
 הציונית רתית שהנחיל להן.

המקום ינחם אתכם-אותנו עם שאר אבילי ציון וירושלים.

יהי זכרו ברוך!!!

הכואבים ודואבים

שמריהו בן צור

יו"ר אמ"ד בישראל

אברהם חגבי

מזכיר אמ"ד בישראל
 ויו"ר סניף אמ"ד בפ"ת

ב. מורות

לאריאלה לחוה'לה, מנחם ורותי

הלל

מה אפשר לכתוב ביום שבו חדלת?
כיצד אפשר להביע ולנסח בלשון עבר,
כשאתה כל כך נוכח.

גבוה, מחייך, מאזין,
את קולך אינך מרים
וחזקה על כולנו שיכולת לעשות זאת,
ביום - מספר פעמים.

כל כך, כל כך צעיר ובכל זאת בשל.
האם חשת שמעטים הימים שקצב לך האיל?

קשה לנו לשבת ולערוך מאזן,
שהרי מי עושה זאת על אדם שהוא חי וקיים?
על חיים שאך זה החלו לתת בטויים,
שאפיונם היה כה עשיר ומגוון
ודומה שרצו לגמוע חיים ומלואם?

הלל, הלל - איך נביע זעקתנו אל שמי מרום?
איך נקבל צדוק הדין מבלי לרעום?
ואולי - לא נרעם ולא נזעק,
שכן אתה למדתנו
לברך על הרע כשם שמברכים על הטוב?

אני שומעת את קולך מהדהד באזני
אני מחכה לשיחת הטלפון - מי יודע - ואולי -
צריכים אנו לגבש רעיון שצץ,
לסיים ענין שרק עתה נפתח.

ואין עם מי ואתה - אינך
והכל גדוע, אפור וקר.

האם באהבה שפזרת נתנחם?
האם בסבלנות, במאור ובתבונה שלך נתנחם?
האם נשכיל לשמר את זכרך המבורך
ולשאתו בתוכנו כראוי לך, בלבד?

נכתב ביום ההלוייה

אסתר אדמנית

הלל

צעיר וקצת נבוך הגעת אלינו לאולפנא.
"הרב שחור" הקפדנו לקרא לך.
אך אתה כה עניו, כה עדין נפש
התייחסת בהערכה אלינו - המורות המבוגרות.
את הדרך אל לב הבנות
פלסת בחיוך ובקול שליו.
שכן קרוב היית אליהן בגילך
ועל כן כל כך מבין.
בשלוש שנים קצרות מיצית
עבודה של שנים רבות
כל כך, כל כך צעיר ובכל זאת בשל.
האם חשת שמעטים הימים שקצב לך האל?

בכאב: אסתר אדמנית ויהודית מרקס
(נכתב ביום ההלויה)

לאריאלה היקרה!

באופן מופלא, ככל שחולפים הימים הולכת ומתחדדת התחושה שהלל הולך עמנו לכל מקום, ורוחו חיה וקיימת אתנו ואכן אני יודעת שההרגשה הזו ממשית יותר מכל המחשבות על חדלון ואבדן.

את הלל הכרנו בעיקר בתקופה ששירי בתנו למדה באולפנה. הנועם והשלוה שהקרין סביבו השרו תמיד אווירה של בטחון, שהכל חייב להסתדר ואין מקום לדאגה. אבל אני יודעת כמה צמל ויזע הוא השקיע כדי "שהכל יסתדר". במשך כמעט שנתיים כאשר גרנו באשקובית הסמוכה לאולפנה ראיתי אותו יושב שעות ארוכות בחדרו ודואג שיום המחר יואר באור הנכון. האור שם כבה, לעיתים, בשעות הקטנות של הלילה. מסירות הנפש הזו עוררה אצלי, לא אחת את המחשבה: היש מישהו להעריך את העבודה המורכבת הזו העשויה מסבך עצום כל כך של פרטים? את, אריאלה, אולי היחידה היודעת.

רק אצל אנשים הרוקמים את מלאכת הקודש, הזמן עומד מלכת. מוכנים להשקיע את המיטב, את התמצית מבלי להגיש את החשבון. אך אף על פי כן החשבון נמסר בישיבה של מעלה וכל שעה נחתמת בחותם הנצח והקב"ה, בעל הבית שלנו, מתבונן עכשו בהלל ובמגילת חיו הקצרים אך המלאים, ומתענג על בנו, אהובו ובוודאי שומע מה בפיו. ויתעוררו רחמים גדולים בשמים על כל תושבי אלקנה. אנו נשתדל להיות טובים יותר למטה והלל יפעל עבור כולנו למעלה – גם שם יעבוד שעות נוספות.

אריאלה! שערי בנפשך, שהלל ילמד תורה, בחג השבועות הקרוב, מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו. לפי הכתוב בספרים הקדושים, הנשמה בעולם הזה אינה יודעת כלל כהוא זה מהעונג העילאי הגנוז לה בעולם העליון. ובאשר לך, אריאלה, דעי לך שהקב"ה יתן לך כוחות חדשים שלא הכרת לפני כן ותעצומות נפש לעמוד מול חיי היומיום.

היי איתנה ואמיצה.

אתך בכל ליבי
אסתי מונוביץ

ג. תלמידות

כ"ד א סיון תשנ"ו.

לזכרו של הרב:

הלל שחור זצ"ל

זה קשה לכתוב על אדם שרק לפני שבוע היה הזוג
 ובעת מחת הסך לעצור...
 אבל אין לי בדירה.
 אני מדקדקת במען וקט חוכמה
 קוב מכתבים שקורא ואומר:
 תספרי שזה ישמר,
 שסולם ידעו, נשלעולם הזכרון ישאר...
 ואני יושבת חציה לכתוב
 הדמעות זולקות זההך כפי דמיון...
 אבל כאט כאט הדף מתחיל להתמלא
 בדברים שעד כה היו לך מוכנים
 ולפתע נאילו עברו סאז אנכי שנים...
 אף פעם לא נעם, גרסת תמיד דיבר
 התעקש על דבריו וכאן יתג,
 מקיין שגוה ומלא ביטחון ענמי
 עמד מולצי ודיענן במען קל אכה...

חודי יוד לנני בעיקות הנושם ליענמ בגנים וללקוט שושנים...

ה' כחן
ה' לוח -
יהו שם
ה' מעורק...

על בושאים דבים איתנו שוחח
על תבועת חיסון זהשחמא-דיבר
דתים-חיוכנים, דרך ארץ, צבועות
ה-כ-ל!

אף-נעם לזן כפה ירק ביסה להסביר, להדקים
שצבע אן: לנחוק עתכיר אנשים זדים, אחרים,
עבבות הימים...

אן פעם לזא: אצני עשיתי כן" וכך אצני צוהק"
תמיד סזה ציון ללמחז וכן ציון להתצוהק.

ההשיעור צמן סדר היה מתנהל

מי שדווקא להקיצ, בהוסוף לומר מן לסתור

נכלה לדבר אצל לפי תוד:

את האצבע היתה מדיחה

נעל הלוח מיד דשם את שמה...

וכשתורה היה סקיע

יבנה בקול את דעתה להביע...

את קשר המנשה לזא העבלי

כנכני אל הדב ומיד תשועה קבלל:

" לזא כז סזה שאת חושבת את ציכה להקיד סיו

ואם את צכל זאת חושבת שמה שאת מוחדת חשוע

וצכאן ואת לזא תישכחי זאת עז שיקוע תודך..."

ת.צ.צ.ה.

סוף

מבטל ער הבטל עא קם כהטל

האפם שטל היה כאב

האפם שאיתל אל פטם עא רב

האפם שפיה ח"ן ח"ן ח"ן

האפם שאיתל הו"ס סתים

האפם שאיתל עא נסכת סעולם

האפם שפיה פשוט נה אשלים

שעולם שטל נצאפ עא פתאים

וב' רצה שפוא יבון אין רבפיקים

האפם שאיתל כולטל אהבני

האפם שאיתל כל-כך הרכלני

האפם שטל בקנה

סרכים חסובים באזונה

שאותם עא ושכת שעולם

האפם שנקטל נפאי ס"ו

האפם שטל היה כאב

עמ"ד

"הקשפה לקול שנוע מלבי כי אלך אחי לל"

אפילו שוודות ומשך מעודתי

בשוודי מדה בשנוני לא בגת

ואין עוזות בנות אלקנה אפילו לא אחת

אלדה עטות ראשנו רבנו נאור צו

אלום אני דאב ליצני

אין נקטף מאתנו צדק רבם

צו צמר רבנו של עולם

כל מיני הוננו עידי המטה

הונעית ומתם ה' לימד הנהיה

בד ברה את האלפנה הרם

פתח בפנינו לאדום שערם

אנו מעתה בודנו צלך

ונראה אותן קמד צעני מחלך

"כי לא בנותו יקח הול, לא ידך את ציון כבודו"

ה' כומר בצד יקים כי איתם אודה

ליקח אותם לעולם מלא צדק ללא צאב

ונתעם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

ובקויה ונאמן בתחיות המתים

ובשועה גדולה מן הנעמים

*

תחזיקים אלף תחזיקה

"במקום צדק אלפים אמתק טאבלת ציון

ויורשים

גסז

לזכרו של הדג דהלל שחוד:

גבוקד הגיעה הגשודה החדה.
 ואנו סידגנו להאמין.
 דק אתמול הוא חיין,
 ועודד זהגין.
 ועצשיו הוא נגד לא גחיים.
 וגהלויה מול הקגד - עומדות וגבות.
 ניסינו לקלוט את גודל האסון
 אך למדות כל הגני, והמאות מסביב.
 הדגשנו כמו גתך כלום
 גריום שלישי גכניסה לאולפנא
 המכניית לא תנתה גחניה.
 גפרודדוד לא הזהדו הצעדים.
 והחדד היה דיק ועזוג.
 ודק מהתמונה ניגט פרצופו המחייך
 שאומר ידאה זכוד.
 ניסיתי לקלוט ולהאמין,
 אך סידגתי לקבל.
 דק כשישבתי לבדי על מדרגות האולפנא,
 בשעת - השיעור.

ואף-אחד לא ניגש לגדוד מה קדה.
 לשאול מה העניינים ולמה אני לא בביתה.
 קלטתי לפתע שהוא לא ישוג.
 ולא יחייך אלינו עוד,
 לא יסגיד וילמד גקולו השקט.
 וידתק תלמידות גשיעוד.
 ואז... נזכרו איך אחדי כל מסן שקדה
 הוא נכנס לכיתה וזקולו השקט זהמאופק אחד:
 גנות החיים חייגים להמשיך,
 וצדיך לחזור לשגדה, ותלמדו כדי שלא יהיה גיטול תודה.
 והגנתי שמה שנות לנו בעת
 זה לא רק תמונות, זכרונות וקבד דומם
 אלא אדם שגליגנו חי ונושם
 וחמשיך כשזכרו גליגנו.
 להורות לנו את הדרך ולהנחותנו
 לפחות גדוד אחד אני גטוחה עכשיו
 זיכרו גליגו ישאר לעד !!

תלמידת בית

אילנה - השווארץ - אילנה

"...בחור וטוב ואין איש מבני ישראל טוב ממנו. משכמו ומעלה גבוה מכל העם"
(שמואל פרק ט' פסוק ב')

ונשמע קול, והכול מסתובב
ויש דקידה והרגשת כאב.
ותוהו ובוהו מסביב ולאט לאט העיניים נעצמות.
ועכשיו רק לבן והידיים פתוחות.
וממשיכים ללכת לאן שמובילות הרגליים.
ואור חזק ממול והרגשה בשמיים.
ויוצאת אז בת־קול ושאלות שואלת
ועל כל שאלה גם תשובה נאמרת:
- האם נשאת ונתת באמונה? - אכן.
- האם קבעת עיתים לתורה? - כן, כן,
ולא רק לי נקבעו אלו העיתים.
גם לבנות ולבנים, לתלמידות ולתלמידים.
ומביאים את המאזניים קרוב קרוב
ונשפכות שם מצוות ומצוות לרב.
ולאט לאט לצד ימין נוטות המאזניים
וחיוכי שמחה ונפקחות העיניים.
וברקע נשמעת שאלה רועמת
המפירה איזה רגע של דממה זועקת.
והשאלה היא של איש שאינו מאמין,
של איש צנוע, צעיר ימים.
כך היא נשמעת בקול רם ונישא:
האם זכאי אני?
האם תהיה נשמתי עם נשמות צדיקים צרורה?
ונשמעת תשובה שהיא חד - משמעית.
כי בחור שכזה, שאין טוב ממנו בכל העם,
בחור שמשכמו ומעלה מתנשא מעל כולם,
לא מקבלים מתנה שכזאת כל יום יומיים.
זו מתנה נדירה, גם שם... למעלה אצלם... בשמים.

תלמידת כיתה ט'
אולפנת השומרון, אלקנה

הרב

הרב, אתה תשאר אצלינו תמיד הרב. זה שתמיד הצודק מכולם, זה עם לב הזהב, זה שנפלא מבינתנו להבין כיצד אתה משלב באופן אדיר אנושיות עם משמעת; הקפדה על ערכים עם התחשבות. בדיוק היכן שצריך, בלי שאחד מהם יפגע או ישכח.

למה? למה? אני שואלת וכל הזמן עולה תשובה אחת: אתה היית טוב מדי, צדיק מדי בשביל העולם הזה. המלאכים בעולם הבא פשוט רצו אותך שם. לשם התאמת הרבה יותר. עכשיו אתה יושב בגן-עדן עם אברהם אבינו; לומד תורה ומתעסק עם אבותינו הקדושים בדברים שרק העולם הבא מתאים להם. ואתה הכי מתאים להם.

תהא נשמתך צרורה בצרור החיים.

תלמידת האולפנה

בכ"ח באייר בתש"ן

בכ"ח אייר

אבדנו אדם כה יקר לליבנו,
אשר בטרם עת לאנחות עזבנו.

אחריו הותיר את שלושת ילדיו
ולא יזכה להכיר בגידול נכדיו.
ואשתו האלמנה להיות חזקה היא מוכרחה,
כי עליה מוטל כל נטל המשפחה.
את האולפנה שבה טרח לתפארת,
ניהל בחוכמה ובלי מילה מיותרת.

הכאב חזק, כואב ללא נשוא
מיהו האיש אשר ישווה לו?

וכל מה שנותר לנו עתה
זה רק לצפות לגאולה שלמה.
וגם אם זה קשה,
"ברוך דיין האמת" עלינו לבטא.

תלמידת כתיב ח'
אולפנת השומרון, אלקנה

אנחנו הננו דואבים וכואבים במותך
 ואתה הולך לך... לדרכך.
 רצית לעזוב את האולפנית
 ואותנו עזבת לתמיד.
 השארת אשה וילדים,
 אמא ואחים,
 תלמידות ומורים,
 חברים ורעים.

כולם בוכים ודוממים
 והן לך מלאו רק ז"כ אביבים?
 איכה נתנחם? איכה?
 המשכת דרכך - זו הנחמה.
 עתה עלינו לזקוף ראש,
 ערכיך יובילונו בראש
 ואנחנו כולם אחרריך
 עם זכרך ודמותך
 שלא ימושו מלפנינו לעד
 ובעצב נאמר בלאט:

"ברוך דיין אמת"

תלמידת אולפנת השומרון,
 אלקנה

היה ויהיה

הוא היה הכל בשבילנו,
הוא היה מורנו ורבנו.
היו לו שלושה ילדים,
אשה והרבה רעים.

הוא היה כאב ל-216 בנות אוהבות
והתיחס אליהן כמו אל בנותיו הקטנות.
להן עזר בכל בעייה שהיתה
ועכשיו רוצות אנו להגיד לו תודה.

למרות שעכשיו אין הוא איתנו
דמותו חקוקה לתמיד בליבנו.
ה' נתן וה' לקח,
יהי שם ה' מבורך.

תלמידת כתיב ח'
אולפנת השומרון, אלקנה

לזכרו

השיר הזה נכתב לזכרו:
 לזכר זיו פניו, לזכר אורו,
 לזכר העינים התכולות, המבינות,
 לזכר הידים הגדולות, הבטוחות,
 לזכר השלום שהשכין מסביבו,
 לזכר הצחוק והשמחה שהביא עימו
 ולזכר אותם מנהגים בנו טבע.

לזכר לימוד משניות בדרכו לכיתה,
 לזכר העברת ידו על פניו, על זקנו,
 לזכר נגיעה וגירוד פינות שולחנו,
 לזכר הנעת גופו בדברו,
 לזכר פתיחת חלון עם סרגל
 ולזכר משחק ידיו במקל.

לזכר אדם שמשיב ושואל,
 לזכר אדם שעובד ועמל,
 לזכר אותה תמימות וחכמה,
 לזכר אותה עזרה והבנה.
 לזכר הימים שחי, הינך והסביר,
 לזכר אותו אושר ואותו חיוך מאיר
 ולזכר אותם הדברים שהטביע בי ובך.

נפנים,

נזכור

ולא נשכח!!!

תלמידת כיתה ט'
 אולפנת השומרון, אלקנה

לאריאלה, לגב' שחור ולאחיו

לזכרו של הרב הלל שחור.

במסכת אבות פר' א' משנה י"ב נאמר: "הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר: הווי מתלמידי של אהרון אוהב שלום, ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

קשה לי לכתוב על רבי ומורי הרב הלל שחור בלשון עבר. קשה מאוד לקבל את המציאות החדשה שטפחה על פנינו, וקשה עוד יותר להביט הלאה ולהמשיך לכאורה במתכונת החיים הרגילה.

ארצה להעלות על כתב מקצת מהתחושות המבולבלות שחלפו במוחי במשך השבוע שחלף.

הרב הלל שחור הצטייר לי כדמות חיובית, כאדם שתמיד חיפש את השלום והלך בדרכו של אהרון הכהן.

האגדה מספרת: "כיצד היה אהרון אוהב שלום ורודף שלום? כשראה שני בניאדם שעשו מריבה זה עם זה הלך אהרון וישב אצל אחד מהם. אמר לו: בני, ראה חברך מהו אומר! מטרף את ליבו וקורע את בגדיו ואומר: אוי לי! היאך אשא את עיני ואראה את חברי? בשתי הימנו, שאני הוא שסרחתי עליו. והוא יושב אצלו עד שסיר קנאה מלבו. והולך אהרון ויושב אצל האחר ואומר לו גם כן עד שסיר קנאה מלבו. ומתוך כך שהיו נפגשים היו מחבקים ומנשקים זה עם זה".

כמו אהרון כן הרב הלל; תמיד חיפש את השלום ודאג שהשלום ישרה בתוך האולפנה במקרה של מריבה או חוסר הבנה, תמיד היה מי שפייס והשיב את המצב על כנו.

ביום שני כ"ו אייר, כאשר הגיעה לאוזני השמועה המרה על מותו ללא עת של הרב הלל שחור, לא יכולתי לקלוט את משמעותה הנוראה כיצד אדם כמו הר' הלל שחור, בעל מידות נעלות, איש חינוך דגול, שלא עשה רע לאף אחד כל ימי חייו וששאף לתת מעצמו לאחרים, איש אשכולות שהיה עניו כ"כ, שלא חיפש את הכבוד העצמי ותמיד ראה נאמנות ויושר אצל אחרים, עזב אותנו לאנחות. זכורים לי רגעים של לבטים קשים בהם הרב ישב ליעץ והיה לנו לעזר רב. מתחילת כהונתו באולפנה, הרב הלל תמיד שם דגש על הערכים הבסיסים שצריכים להיות לכל בת דתית כמו: אהבת הארץ, התנדבות, יושר אישי ועוד... הציונים היו אצלו בסדר עדיפות שניה, הרי מה יותר חשוב מלהיות בן אדם. אחד מהערכים החשובים שעליהם שם הרב דגש הוא ההתנדבות. כבר בכיתה י' נסענו להתנדב במוסד למפגרים בני ציון ובכיתה י"א עזרנו לילדים קשילמידה מבית הספר היסודי. באותם שנים

הייתי מדריכה בבני עקיבא והרב תמך בכך, שמעבר לשעות שאני מקדישה לחניכים אני אוכל להקדיש חלק מזמני גם להתנדבות קהילתית. תמיד היה מוכן לעזור בנתינת חומר לשם העברת פעולה. ולא פעם היה מוכן להקדיש מזמנו לשמיעת בעיות שנוצרו.

כבת בשמינית. השנה האחרונה לא תשכח מזכרוני; במיוחד מתן העצות וההמלצות לגבי מקומות מסוימים בשרות הלאומי. לי אישית היתה התלבטות בין הליכה לשרות צבאי או לשרות לאומי ולאחר שיחה עם הרב ידעתי את הדרך הנכונה. זוהי שיחה שתלווה אותי במשך שנת השרות שלי. הצלחתו מתבטאת באחוז הגדול של בנות כיתתי שבחרו לעסוק במסלול החינוך בשנת השרות שלהן.

והשאלה שבה ובווערת בי - כיצד הקב"ה יכל לקחת את נשמתו אליו? ומה זכותנו אנו להמשיך ולהיות בעולם הזה כשהטובים ביותר נלקחים? באותם הרהורי מחשבה קלטתי שאני לא היחידה שחושבת כך, אלא אנשים חכמים וגדולים ממני, נביאים מההסטוריה המפוארת של עם - ישראל התעמקו בבעיה: צדיק ורע לו רשע וטוב לו.

שאלה זו הביאה אותי לספר איוב שעוסק בבעיה דומה.

ספר איוב פותח בתאור חייו העשירים של איוב. בהמשך הספר ישנה התערבות מסוימת בין השטן לבין הקב"ה. טענתו של השטן היא: כאשר יביאו שואה או אסון על אדם מסוים, הוא יפסיק להאמין בקב"ה; האמונה הכללית בעולם מתבססת על עושרו של האדם ועל הדברים החומרניים וברגע שלא יהיו לו דברים כאלה האדם יפסיק להאמין. לעומת זאת טענתו של הקב"ה היא: שבכל אופן ובכל מצב האדם יאמין בו.

סופה של ההתערבות היה כאשר השטן הביא שואה ואסונות על ביתו ובניו ביתו של איוב. איוב לא היה מסוגל לעכל את האסונות שפקדו את ביתו בזמן כ"כ קצר. רעיו אמרו לו שריבוי האסונות שנפלו עליו הוא כתוצאה של מעשה או חטא שעשה בעבר. בסוף הספר הקב"ה נגלה לאיוב. אני באופן אישי ציפיתי שהקב"ה "יתנצל" על מה שקרה ויסביר לו את משמעות ההתערבות בינו לבין השטן. (כמו כן איוב בא כביכול בתלונות לה' על השואה שה' המיט על אדם חף מפשע.) אך במקום זה הקב"ה פותח ואומר לאיוב, בנימה כעסנית: "היכן היית ביסדי ארץ?" כיצד אתה האדם, קטן ואפסי מסוגל להבין את המתרחש? אתה במימד שונה ואינך מסוגל להבין תהליכים כלליים בעולם. כך אנחנו כיום, איננו מסוגלים להבין את מניעיו של הקב"ה ואת מעשיו, שהרי דרכי ה' נסתרות ואנחנו בכלל במימד שונה.

באותו יום שני התאספנו כל בנות י"ב באולפנה וכאשר המורה, יונה כהן, אמרה לנו שאת היום נפתח בתפילה ובאמירת תהילים היו מס' בנות שאמרו:

"להתפלל?! על מה? להודות לקב"ה שלקח מאתנו נפש יקרה?" לאותן בנות נראתה התפילה באותו יום כדבר לא רלוונטי, כאשר פסוקי דזימרא פותחים ב"הודו לה..." התפללנו ולאחר אמירת תהילים פתחנו בלימוד משניות. ברצוני לסיים במשנה ממסכת ברכות פר' ט', אותה למדנו עם הרב. כשלמדנו אותה באותו היום שמענו את הרב שחור מדבר אלינו מתוכה, מילה במילה כפי שהוא לימד.

"חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה שנאמר (דברים ו', ה') ואהבת את ה' אלוךך בכל נפשך ובכל מאודך...". משנה זו המסיימת את מסכת ברכות כוללת מס' ענינים אך ברצוני להתמקד בענין אחד: קבלת דין שמים באהבה. האמונה שכל מה שהקב"ה עושה לטובה הוא עושה. אנו צריכים לקבל, עם כל הנלווה והמשתמע מכך, באהבה וביראה את דינו של הקב"ה, למרות הקושי. זוהי דרך החינוך אותה התווה הרב הלל שחור באולפנה. עלינו להמשיך בה, ברע ובטוב ולא להתפס לרגעי יאוש. אילו רגעים בהם הקב"ה מעמיד אותנו בניסיון, דופק לנו שנתעורר ונפשפש במעשינו. לכן עלינו, בתור יהודים מאמינים, להמשיך בקו חינוכי זה, כי אנו יודעים שזה מה שהרב הלל רצה.

כי "במותו ציוה לנו את החיים"

המקום ינחם אותכם עם שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד.

תלמידת כיתה י"ב
אולפנת השומרון, אלקנה.

לאריאלה

אני רוצה לבטא, אני רוצה להגיד, על בן אדם שהיה... זה קשה לי מאוד לדבר בלשון עבר, איך אפשר?!

בן אדם שעזב אותנו בטרם עת כך בלי שום אוהרה, בלי שום זיק של מחשבה על מקרה איום שכזה שעתיד לקרות. שבתוך רגעים אחדים, עקב תאונה אכזרית, עמד רבנו בין חיים למות ו... המוות חרץ את גורלו והוא נפטר מן העולם. נשמתו פרחה הלכה לה לעולם אחר - לעולם הנשמות, לעולם מזוקק מכל רע, לעולם של טהרה. לפחות זה קצת ינתמנו שהרב הלל שלנו נמצא עם מלך מלכי המלכים וטוב לו עכשיו עד אין קץ. הוא פשוט מאושר להמצא תחת כנפי השכינה. מה לעשות - כך דין הקב"ה וכך יעשה. כך דרכו של עולם, שהקב"ה קוטף לעיתים את השושנים היפות ביותר ועכשיו עוד שושן יקר מכל, נקטף ונעקר מאתנו.

כמה יש לספר על רבנו היקר, הרב הלל שחור, איזה בן-אדם נהדר. מכל הלב הנני מספרת ואומרת שהרב הלל היה דוגמא אישית נפלאה בשבילנו - כאיש מדות - איזה אדם!!! כל התכונות הטובות ביותר היו גלומות בו. אילו חיים ערכיים ויפים היו לו; תמיד רדף שלום ואחוזה, הגה בתורה בכל עת ושעה וקיים כל מצוה קלה כחמורה. אף פעם לא זלזל בבני-אדם, אלא תמיד כבדם. תמיד היה מבין כלי-כך, סבלן כלי-כך, רחמן כלי-כך, ישר כלי-כך,

צדיק כלי-כך...

ליבי נחנק בקרבי באמרי כל התשבחות האלו על רבנו שאיננו עוד אתנו. הזכרונות הטריים עומדים לפני וזועקים בזעקה מרה מלאת כאב וצער, צועקים - למה?? מדוע???

ואין מענה בטוח לשאלה מדוע זה ארע, אלא: כך רצה הקב"ה, כמו שנאמר: "ה' נתן - ה' לקח יהי שם ה' מבורך..."

קשה להאמין ולתפוש אסון נורא שכזה, אדם עזב מאחוריו אשה אוהבת, ילדים כה קטנים, אחים, אמא וקרובים. כמה הכירוהו ואהבוהו, את הרב הלל, גם אותנו עזב, את בנות האולפנא אשר אותנו חיזק, הדריך וכוון,

בהמון מסירות, אהבה ורצון. באופן אישי כבת אולפנא אשר חונכה על ידיו, יכולה אני להעיד ולהודות מכל הלב שקבלתי ולמדתי המון מהרב הלל. פשוט אהבתי והערכתני אותו. אף פעם לא פחדתי לבקש ולשאול, כי ידעתי שהכל... פותר הרב בנחת ובדרכי נועם. תמיד באורך רוח וסבלנות, תמיד בכובד ראש ובמסירות, תמיד...

איוז אבידה!!!

תלמידת כתה ח'
אולפנת השומרון, אלקנה

חרב שחור

אתה שישבת מולי
 וגיחמת כשסבתא הלכה.
 ובמעט קשיחות הוספת
 שזהו גלגל החיים
 וצריך להתמודד וצריך להמשיך ולחיות.
 וחייבת, את החיוך שכ"כ אהבתי לראות,
 שכ"כ הרגיע אותי ברגעים הקשים.
 והסברת שאתה מבין. ושאבוא לדבר כשיהיה קשה.
 והוספת והדגשת שצריך להמשיך.
 אתה. בלי הסברים, בלי מילים,
 פתאום נקטע באמצע החיים.
 הלכת...
 והמילים נשארו עומדות בחלל
 מתחברות לסימני השאלה.
 ואני התישבת בראב
 וחשבתי שעכשיו אחרי שהלכת
 ולא יהיה מי שיחזיק בי
 כשכמעט ואפול,
 אז בעצם אין עוד טעם.
 לכלום, להכל!

תלמידת כתיב י'
 אולפנת השומרון, אלקנה

לארִיאלת

כמה שהוא טוב,
 כמה שאכפת לו.
 כמה שהוא מבין,
 כמה שהוא משקיע.
 הלל שחודר, הרב שלנו.

עוד אתמול צעד אתנו.
 בא למטע לראות איך הולך.
 היה אדם גדול.
 השלווה הפנימית, נפשית שלו
 כ"כ אמיתית, יחודית.

מגיע, שואל, מדבר, מקשיב
 והכל בלי לצעוק בלי לרעום בלי לדיב.
 ורגע לפני שהלך לבלי שוב, הוא הסתובב
 ואמר, ועיניו הטובות הכחולות החודרות
 וחיוכו הטוב האוהב,
 ספק שואל, יותר קובע:

"אתם לא תביישו את הפירמה"

תלמידת כתיב י'
 אולפנת השומרון, אלקנה

הלל

כולם עומדים המומים
ולהאמין מתקשים,
לנוכח האסון הכבד
שאותנו פוקד.

הלל חֶסֶרֶת

האולפנה היא כמו עוגה
שפרסו ממנה פרוסה
וגם אם יוסיפו פרוסה מעוגה אחרת,
העוגה לעולם לא תהיה מושלמת.

הלל חֶסֶרֶת

האולפנה כפה פעור:
השיניים קפואות,
הלשון דוממת
והבטן - לא מעכלת...

הלל חֶסֶרֶת

וגם בלוח "הגומר" שביד
נשארו רק עוד חמש שעות־רב בלבד.
האם להשאיר את העיגולים?
או להוסיף על כל הדף ולהראות
ששעות־רב היא לכל החיים?...

הלל חֶסֶרֶת

אך בלב נשארת...

בתקווה שמילים אלו
תעודדנה את האבלים...

תלמידת כתיב ח'
אולפנת השומרון, אלקנה

לאריאלה!

אישית אני לא מכירה אותך ובכל זאת אני רוצה לכתוב לך - כדי לנחם אותך.

במקצת אני יודעת שאין מילה בעולם שיכולה לנחם מישהו שאדם קרוב אליו ניפטר, במיוחד כאשר הוא צדיק וישר כמו הלל ז"ל. אבל אפשר רק לומר שעדיף חיים קצרים - אך מלאים בתוכן רוחני, מאשר חיים ארוכים שעוברים כך סתם...

הכרנו את הלל ז"ל כאדם שכל מה שהפץ בו הוא טובת הזולת, טובת האולפנא, טובת הבנות. הוא הייה אמור להעביר לנו אתמול שיעור על תחית המתים והמשיח ואמר שהוא לא יוכל להשיב על כל השאלות... עכשיו הוא בודאי יודע - אך אנחנו לא נשמע ממנו את השיעור הזה.

אני מקווה שה' יתן לך הרבה כוחות נפש כדי שתהיי חזקה ותוכלי לחנך את הילדים להיות צדיקים וטובים כמו אביהם...

המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ש.ל.

זה כואב

זה כואב לחשוב,
זה כואב להרגיש ולדעת שזהו,
הוא הלך ולא ישוב...

לדעת שתוך שבירר - שניה קרה הנורא...
שהוא לא יסתובב עוד במסדרונות האולפנא.

לא לראות יותר את עיניו הכחולות, התודרות
ולא לקבל ממנו עוד הערות מרגיעות וטובות

לו, כבר כלום לא כואב -
רק לנו. לנשאים מאחור.

מה שנשאר לנו זה -
רק לספר, לזכור ולזכור..., ללמוד ממידותיו הטובות ולנסות.

תלמידת ביתה י'
אולפנת השומרון, אלקנה